

[អ្នកសម្ភាស៖ សាយ តុលា- អ្នកផ្តល់បទសម្ភាសន៍៖ ជី ចិន]
[Interviewer: Tola Say. Interviewee: Chi Chen]

[00:00]

សួស្តីបង!
Hello!

បាទ!
Yes!

សូមបងជួយណែនាំខ្លួន!
Please kindly introduce yourself!

ខ្ញុំឈ្មោះជី ចិន។ ខ្ញុំរស់នៅភូមិនេះ។ ខ្ញុំធ្លាប់ជាអ្នកលក់អង្កួចនៅតាមប្រាសាទ។
នៅប្រាសាទតាព្រហ្ម! តែឥឡូវនេះ ខ្ញុំឈប់លក់ហើយ។ ខ្ញុំទៅធ្វើការនៅសណ្ឋាគារ
ក្នុងភ្នំនានីជាអ្នកក្រឡាស្រា។ ខ្ញុំជាអ្នកធ្វើស្រាលក់ឱ្យភ្ញៀវ។
My name is Chi Chen. I live here. I used to be an Angkuoch seller at the
temple, Ta Prohm temple! Now I have stopped. I work as a bartender in a
hotel. I make cocktails for customers.

[00:35]

តើបងចាប់ផ្តើមលក់អង្កួចតាំងពីពេលណា?
When did you start to sell Angkuoch?

ខ្ញុំបានលក់យូរហើយ។ ខ្ញុំបានលក់ជាងម្ភៃឆ្នាំជាង។ ខ្ញុំលក់តាំងពីខ្ញុំនៅតូចៗ។
I have sold them for a long time. I have sold them for more than 20 years. I
started to sell them when I was very young.

[00:46]

ចុះពេលនេះបងមានអាយុប៉ុន្មានហើយ?
How old are you now?

ខ្ញុំមានអាយុ៣០ឆ្នាំហើយ។
I am 30 years old now.

[00:52]

ពេលដែលបងចាប់ផ្តើមលក់អង្កួច តើបងចេះលេងវាដែរឬអត់?
When you started to sell Angkuoch, did you start to play as well?

ខ្ញុំចេះលេង។ ខ្ញុំចេះលេងពីឪពុកខ្ញុំ។ ខ្ញុំចេះលេង។ ខ្ញុំបានរៀនពីគាត់តិចៗ
ហើយខ្ញុំក៏ចេះលេង។
I did. I learnt from my father. I know how to play. I learned from him a little bit
and I know how to play.

[01:12]

តើបងចេះលេងតាំងពីបងអាយុប៉ុន្មាន?
How old were you when you started to play?

ខ្ញុំមិនចាំដែរ តែប្រហែលជាពេលដែលខ្ញុំមានអាយុប្រាំបី ឬប្រាំបួនឆ្នាំ។

I cannot remember. Perhaps when I was eight years old or nine years old.

[01:21]

*តើលេងអង្កួចដូចម្តេចទៅ? តើបងអាចបង្ហាញខ្ញុំបានទេ?
How do you play Angkuoch? Could you please show me?*

បាន! [សើច...]
Okay! [Laughs...]

គេដាក់វាមកខាងនេះ ហើយបបូរមាត់របស់ខ្ញុំត្រូវផ្អិត។
ខ្ញុំមិនអាចឱ្យលឺសម្លេងមាត់និយាយបានទេ។ ទោះបីបបូរមាត់ត្រូវផ្អិត
ខ្ញុំត្រូវបញ្ចេញខ្យល់តិចៗ ហើយអណ្តាតត្រូវរលាស់ដើម្បីឱ្យសម្លេងលឺ។
I have to place it here and my lips have to compress it. I cannot release my
words. Although my lips have to compress it, I still need to release a soft
breath and my tongue has to move to release the sound of the Angkuoch.

[01:50]

[តេស្ត]
[Demonstrates]

[02:08]

បើខ្ញុំផ្លុំ វានឹងមិនលឺសម្លេងទេ។ ដូច្នោះ ខ្ញុំត្រូវដកដង្ហើមចេញតិចៗ និងចូលវិញតិចៗ។
If I blow my breath [more strongly], it will not release sound. That is why I have
to inhale and exhale softly.

បើខ្ញុំផ្លុំ ...
If I blow...

[តេស្តមួយវិនាទី]
[Demonstrates for a second]

...វាមិនលឺទេ។ វាលឺទៅមួយបែបទៀត។
...it does not release a good sound. It releases another type of sound.

[02:23]

*និយាយពីរបៀបកាន់ តើគេអាចកាន់អង្កួចបានរបៀបណា?
Talking about the holding technique, could you advise how to hold the Angkuoch
correctly?*

គេមិនអាចកាន់របៀបនេះបានទេ។ គេត្រូវកាន់វាតាមលំដាប់លំដោយ។
ខ្ញុំត្រូវកាន់របៀបនេះ ដើម្បីកុំឱ្យវាទើសដែរ។ ពេលដែលផ្ទាត់
ខ្ញុំត្រូវតែកាន់បែបនេះដើម្បីឱ្យមានភាពងាយស្រួល។
We cannot hold it like this. We have to hold it accordingly. I have to hold it like
this to make sure that we will be comfortable. When playing, I have to hold it
like this to make me feel at ease in playing.

[តេស្ត]
[Demonstrates]

ងាយស្រួល!
Easy!

[02:41]

អញ្ជឹងមានន័យថា គេអាចផ្លាស់បានតែបែបនេះទេ។
So it means that we can only play with this technique.

បាទ! គេអាចផ្លាស់បានតែបែបនេះទេ។
Yes! We can only play with this technique.

មកពីខាងនេះមិនបានទេ?
Can't we hold it from this side?

ខ្ញុំមិនអាចផ្លាស់មកពីខាងនេះបានទេ។ បើខ្ញុំផ្លាស់មកពីទិសនេះ
វាអាចធ្វើឱ្យអង្គុយមិនល្អ ដោយសារវាខុសពីរបៀបរបស់វា។
I cannot play by holding it from this side. If I play from this side, the Angkuoch
will not release a good sound because it is the wrong way around.

ខ្ញុំមិនអាចផ្លាស់ទៅក្រោយ រាលីសម្តែង «ត្រែត! ត្រែត! ត្រែត!»។ និយាយរួមទៅ
សម្តែងវាមិនពិរោះ។
I cannot play from the front to the back side because it will sound like, 'Tret!
Tret! Tret!'. In short, its sound will not be good.

[03:10]

តើអង្គុយមានប៉ុន្មានសម្តែង?
How many sounds does Angkuoch have?

អង្គុយមានច្រើនសម្តែង។ មានច្រើន!
It has many types of sound. A lot!

ដូចជាអ្វីខ្លះ?
Such as?

មានសម្តែងតូច សម្តែងធំ សម្តែងស្រួយ! មានច្រើន!
Small sound, louder sound and resonant sound. A lot!

បងសាកលេងសម្តែងតូចឱ្យខ្ញុំស្តាប់បន្តិចមើល!
Could you show me please?

[តេស្ត!]
[Demonstrates]

នោះជាសម្តែងតូច។ បាទ!
This is a small sound. Yes!

ចុះសម្តែងធំ?
How about a louder sound?

[តេស្ត!]
[Demonstrates]

ចុះសម្តែងស្រួយ?
And how about a resonant sound?

[តេស្ត!]

[Demonstrates]

[សើច...]

[Laughs...]

[03:42]

បងនៅចាំថា ពេលដែលបងទៅលក់អង្កួចពេលដែលបងនៅក្មេង តើបងបានកត់ចំណាំថាមានមនុស្សស្គាល់អង្កួចច្រើនឬអត់?

When you were young, were there many people who knew about Angkuoch?

មនុស្សភាគតិចដែលស្គាល់ ហើយភាគច្រើនគឺមិនស្គាល់។ អ្នកដែលស្គាល់ភាគច្រើនជាមនុស្សចាស់។ ពេលដែលគាត់(ភ្ញៀវទេសចរណ៍)ដើរមក គាត់ប្រាប់ថា៖ «ចៅ! កូន!នេះគេហៅថា អង្កួច។ របស់នេះមានតាំងពីបុរាណ។» មានតែមនុស្សចាស់ទេដែលស្គាល់! ក្មេងៗជំនាន់ក្រោយមិនស្គាល់ទេ។ ភាគច្រើន ពេលដែលពួកគាត់ឃើញខ្ញុំកាន់ ពួកគាត់តែងតែសួរខ្ញុំថា៖ «អូន! តើអូនកាន់អ្វី?» គាត់សួរថា៖ «តើអូនកាន់ប្រដាប់ជួសសំណាញ់ ឬអ្វី?» ខ្ញុំប្រាប់ថា៖ «វាមិនមែនជារបស់សម្រាប់ជួសសំណាញ់ទេ។ វាជាអង្កួច។ គេប្រើវាសម្រាប់លេងភ្លេង។» វាជិតបាត់បង់អស់ហើយ។ ខ្ញុំក៏ផ្ដាត់ឱ្យគេស្តាប់ ហើយគេក៏នាំគ្នាសើច។ គេសប្បាយចិត្ត។ គេស្មានថា វាជាប្រដាប់ជួសសំណាញ់។ ការពិតវាជារបស់ឧបករណ៍ភ្លេងរបស់ខ្មែរយើង។ ខ្ញុំប្រាប់គេតាមហ្នឹង។

Not many people knew about Angkuoch. The majority of people did not know about it. Most of the people who knew about Angkuoch were old people. When they [old local sightseers] came to me, they said: 'Chao [grandchild]! Kon [child]! This is Angkuoch. This type of instrument has existed since the era of our ancestors.' Most people who saw me holding an Angkuoch asked, 'Oun! [younger brother!] What are you holding?' They asked: 'Is it a wooden pin to fix nets?' I told them: "It is not a net fixer. It is an Angkuoch. People use it to make music." It had almost been forgotten. I played for them and then they burst out laughing. They were happy. They assumed that it was a net fixer. It is actually a Cambodian musical instrument. I told them this.

[04:58]

តើគេមិនគិតថាបងចម្លែកទេ? តើគេនិយាយបែបណាពេលដែលគេលឺសម្លេងនេះ?
Did they think you are strange? What did they say when they heard the sound of Angkuoch?

អត់ទេ! គេសប្បាយចិត្ត ហើយគេទះដៃ។ ភាគច្រើន គេទះដៃ។ គេសប្បាយចិត្តដែលបានឃើញ។

No! They were happy and they clapped. Most of the time, they clapped. They were happy to witness it.

[05:16]

អប្បបរមាមិញបងប្រាប់ថា ភាគច្រើនមនុស្សចាស់ៗស្គាល់ពីអង្កួច។ តើគាត់បានប្រាប់បងទេថា គាត់ប្រើអង្កួចសម្រាប់ធ្វើអ្វី?
Just now you told me that the majority of people who know about Angkuoch are old people. Did they share with you what the instrument is used for?

គាត់ប្រាប់ខ្ញុំថា គេប្រើអង្កួចសម្រាប់ការនិយាយឆ្លើយឆ្លងគ្នា ឬហៅគ្នាកុំឱ្យចាស់ៗដឹង។ ពេលដែលគេញ្ជែរគ្នា ឬស្រលាញ់គ្នាក្នុងន័យមិនឱ្យចាស់ៗដឹង គេតែងផ្ដោះផ្ដងភាសានឹងសម្លេងអង្កួច។

They told me that they used Angkuoch to communicate with, or woo, each other in a secret way so the old people would not know about it. When they

flirted or showed love to each other out of old people's sight, they used Angkuoch as a tool.

[05:49]

តើពួកគេនិយាយបែបណាទើបអាចយល់គ្នាបាន?
How did they understand each other?

[សើច...!]
[Laughs...!]

ឧទាហរណ៍ឱ្យខ្ញុំមើលបន្តិចមក!
Give me an example please!

[សើច...!]
[Laughs...!]

ពេលដែលមនុស្សប្រុសផ្ទាក់ទៅ មនុស្សស្រីអាចលឺសម្លេង និងចុះមកជួបគេ។
When the men played Angkuoch, the women could hear the sound and they would come to meet the men.

[សើច...!]
[Laughs...!]

តើមនុស្សស្រីដឹងថាជាបុរសម្នាក់ណាតាមរយៈអ្វីបាន?
តើមនុស្សប្រុសផ្ទាក់ដោយហៅឈ្មោះមនុស្សស្រីនោះ ឬយ៉ាងណា?
How did women recognise whether they were their lovers? Did the men call the women's names through Angkuoch?

ប្រហែលជាគេហៅឈ្មោះ! ពេលដែលមនុស្សប្រុសហៅទៅ មនុស្សស្រីអាចដឹងសម្លេង ទើបក្រោយមក គេចុះមកជួប។
Perhaps they called the women's names. When the men called them, the women could recognise the sound and then they came down to meet them.

[06:23]

តើបងចេះលេងបែបនោះដែរឬទេ?
Could you play in that style?

ខ្ញុំចេះតិចៗ មិនច្រើនទេ។
I know a little bit.

សាកបង្ហាញបន្តិចមក!
Show me please!

ដូចហៅឈ្មោះ?
Calling names?

ខ្ញុំឈ្មោះ តុលា។
My name is Tola.

តុលា!
Tola
[តុលា]

[Plays Angkuoch: 'Tola' (twice)]

[សើច...!]

[Laughs...!]

ចុះចំណែកឈ្មោះ ដីកា?

How about Dika?

[ដីកា]

['Dika']

[សើច...]

[Laughs...]

ខាធី?

Cathy?

[ខាធី]

['Cathy']

[សើច...!]

[Laughs...]

ចុះបើបងប្រាប់ពីឈ្មោះខ្លួនឯង?

How about your name?

[ជី ចិន]

['Chi Chen']

[សើច...!]

[Laughs...!]

[ជី ចិន]

['Chi Chen']

[សើច...!]

[Laughs...!]

ខ្ញុំឈ្មោះជី ចិន។

My name is Chi Chen.

[ខ្ញុំឈ្មោះជី ចិន]

[Plays Angkuoch: 'My name is Chi Chen.']

[សើច...!]

[Laughs...!]

ក្រៅពីប្រើសម្រាប់ផ្ដោតផ្ដងសម្ដី តើគេប្រើអង្គុចនៅពេលណាទៀត?

Besides from flirting each other, how did they use Angkuoch?

ខ្ញុំមិនសូវដឹងទេ។ ខ្ញុំដឹងតែប៉ុណ្ណោះទេ។

I have no idea. I only know that.

[07:35]

មួយវិញទៀត គេអាចប្រើវាសម្រាប់ហៅសត្វ តែខ្ញុំមិនសូវដឹងដែរ។ ខ្ញុំដឹងតែពីឪពុកខ្ញុំ ដែលបានប្រាប់ខ្ញុំតាំងពីតូច។

Well, I heard that they also used Angkuoch to call the animals, but I am not very sure. I heard about this from my father. He told me when I was young.

តើគាត់ប្រាប់ថា គេប្រើវានៅពេលណាខ្លះ?
Did they say when they used it?

គេប្រើវាសម្រាប់និយាយឆ្លើយឆ្លង និងតាមស្រលាញ់ស្រីកុំឱ្យចាស់ដឹង។ [សើច...!]
តែប៉ុណ្ណោះទេ!

They used it for communicating with and chasing ladies, but not letting the old people know about it. [Laughs...!] That's it.

[08:00]

ចុះពេលដែលគេមានកម្មវិធីតន្ត្រីនៅក្នុងភូមិ តើគេយកអង្កួចនេះទៅលេងជាមួយដៃឬទេ?
When there was a village festival, did they take Angkuoch to play?

គេមិនដែលយកវាទៅលេងជាមួយឧបករណ៍ផ្សេងទេ។ និយាយទៅ គេមិនដែលសាក។ គេមិនដែលសាកថាវាលេងកើត ឬមិនកើតទេ។ ខ្ញុំមិនសូវដឹង ព្រោះគេមិនសូវចាប់អារម្មណ៍។ គេមិនសូវចាប់អារម្មណ៍ ព្រោះគេលេងចូលគ្នាមិនបាន។

They did not take it play with other musical instruments. They have never tried. They have never tested whether it can be played with other musical instruments or not. I do not know. They were not really interested. They were not interested because it they could not play it with other instruments.

[08:36]

ហេតុអ្វីបានជាគេលេងចូលគ្នាមិនបាន?
Why couldn't they play with other instruments?

ខ្ញុំមិនដឹងដែរ។ [សើច...!] គេថាវាលេងចូលគ្នាមិនបាន តែគេក៏មិនដែលបានសាកទេ។ ភាគច្រើន អ្នកលេងភ្លេងទិញវាយកទៅដែរ។ អ្នកលេងភ្លេង ដូចជាអ្នកលេងនៅតាព្រហ្មក៏ទិញអង្កួចពីខ្ញុំយកទៅសាកដែរ។ តែគាត់មិនបានមកប្រាប់ខ្ញុំវិញថា គាត់លេងកើតឬមិនកើតទេ។ ពួកគាត់ផ្ទាត់មិនបានយូរទេ។ គាត់ផ្ទាត់បានមួយភ្លែតៗ។

I do not know either. [Laughs...!] They said it could not be played with other instruments, however, they had not tried. Some musicians also bought it to play. Musicians at Ta Prohm [temple] bought Angkuoch from me to try out. They did not tell me if it could be combined with other instruments or not. They could not play it for long. They could only play for a short period of time.

[09:01]

ហេតុអ្វីបានជាអ្នកខ្លះអាចផ្ទាត់បានតែមួយភ្លែត ហើយអ្នកខ្លះផ្ទាត់បានយូរ?
Why can some people play long? And some can only play for a short time?

ព្រោះអ្នកខ្លះទើបរៀន ហើយអ្នកខ្លះបានរៀនផ្ទាត់យូរហើយ!
អ្នកខ្លះទើបតែរៀនផ្ទាត់បានមួយអាទិត្យ ឬកន្លះខែ។

Because some people just learnt it and others have practiced for a long time. Some people have just learnt for one week or two weeks.

[09:25]

ចុះសម្រាប់បងដែលរៀនអង្កួចតាំងតែពីក្មេង
តើបងគិតថាការរៀនលេងអង្កួចនេះពិបាកដែរឬទេ?

Since you learned to play since you were young, do you think playing Angkuoch is difficult or not?

ពិបាក! វាពិបាកក្នុងការបញ្ចេញខ្យល់ និងបញ្ចេញសម្លេង។
Difficult! It is hard to release the breath and release the sound.

ទម្រង់តែចេះលេង តើបងចំណាយពេលរៀនប៉ុន្មានខែដែរ?
How long did it take you learn?

ខ្ញុំចំណាយពេលយូរដែរ។ ប្រហែលជាកន្លះខែ ទៅមួយខែ! ខ្ញុំចេះតែព្យាយាមយូរៗទៅ
ខ្ញុំក៏ចេះ។
I spent such a long time. Perhaps half a month to one month! I kept trying
until I know how to play it.

[10:00]

បងបានប្រាប់ខ្ញុំថា ខ្ញុំទៅលក់អង្កួចតាំងពីអាយុប្រាំបួនឆ្នាំ ឬដប់ឆ្នាំ
តើបងអាចប្រាប់បានទេថា ហេតុអ្វីបានជាបងទៅលក់អង្កួច?
បងអាចប្រាប់រឿងរ៉ាវអ្វីខ្លះទេ?

You told me that you went to sell Angkuoch when you were nine or ten years old.
Could you tell me why you went to sell Angkuoch? Could you elaborate?

[10:21]

ហេតុអ្វីបានជាបងទៅលក់អង្កួចពេលដែលបងនៅក្មេង?
Why did you go to sell Angkuoch when you were young?

ខ្ញុំឃើញថាឧបករណ៍នេះប្លែក ហើយខ្ញុំក៏សម្រេចចិត្តលក់។
ខ្ញុំឃើញថាឧបករណ៍នេះប្លែកខុសគេ ដោយសារមនុស្សភាគច្រើនលក់តែខ្លួយ ទ្រ ស្តរ។
មានមនុស្សច្រើនលក់ តែខ្ញុំខុសគេដែលខ្ញុំលក់តែអង្កួច។ ដូចនេះ ខ្ញុំខុសគេ។
គេភាគច្រើនកាន់ ស្តរ ខ្លួយ តែខ្ញុំកាន់អង្កួច។ ខ្ញុំឃើញថាឧបករណ៍នេះប្លែក
ហើយខ្ញុំក៏សម្រេចចិត្តលក់តែម្តង។ ខ្ញុំលក់តាំងពីដើមមក។
I observed that this instrument is different from the others, so I decided to sell
it. I observed that it is different because most people sold only khloy [flute], tro
[Khmer fiddle] and drum. A lot of people sold those instruments, but I sold
Angkuoch, so I was different. They mostly had drums and flutes but I had
Angkuoch. I saw that it was different and so I sold it. I have sold it ever since.

[10:54]

តើបងស្គាល់ឧបករណ៍តាមរយៈអ្នកណា? ឪពុកបង ឬអ្នកណា?
How did you come to know this instrument? Through your father or other people?

ខ្ញុំស្គាល់តាមរយៈឪពុកខ្ញុំ។ និយាយទៅ ឪពុកខ្ញុំជាអ្នកធ្វើអង្កួច
ហើយខ្ញុំក៏ចាប់អារម្មណ៍លក់។ ខ្ញុំលក់វាហូតមក។ ខ្ញុំលក់វាហូតដល់ឥឡូវ។ [សើច...!]
I came to know it through my father. My father was an Angkuoch maker and I
was interested to sell it. I have sold it since then. I have sold it until now. [
Laughs...]

[11:16]

ខ្ញុំលឺថា ពេលខ្លះបងមិនមែនទិញពីឪពុកបងទេ បងក៏ទិញពីអ្នកផ្សេងដែរ។

I heard that sometimes you did not only get Angkuoch [to on-sell] from your father. You also bought it from someone else.

ខ្ញុំទៅទិញពីអ្នកផ្សេង ដោយសារពួកគេក៏ចេះធ្វើដែរ។
I bought it from other people too because they also knew the making process.

*អ្នកណាដែរ?
Who?*

តាគើយ! អាយុរបស់គាត់ប្រហែលជាចាស់ជាងឪពុកខ្ញុំ។ គាត់ចាស់ជាងឪពុកខ្ញុំ។ គាត់ធ្វើអង្កួចសម្រាប់លក់ដែរ។ កាលខ្ញុំទៅទិញគាត់នោះ គាត់មិនទាន់ស្លាប់ទេ។ តែពេលនេះ គាត់បានស្លាប់ហើយ។ បន្ទាប់មក គ្មានអ្នកណាធ្វើបន្តពីគាត់ទេ។ សព្វថ្ងៃនេះ មានតែឪពុកខ្ញុំទេជាអ្នកធ្វើ។ ហើយមានអ្នកធ្វើខ្លះដែរ តែពេលនេះគាត់ឈប់ធ្វើអស់ហើយ។ គេឈប់ធ្វើអស់ហើយ ដោយសារគេមានការងារផ្សេង។ ឥឡូវនេះ ពួកយើងលក់មិនសូវដាច់ ព្រោះភ្ញៀវដែលទិញភាគច្រើនជាជនជាតិបរទេស។ ពេលដែលលក់មិនសូវដាច់ ពួកយើងក៏ឈប់ធ្វើ ហើយខ្ញុំក៏មិនបានទៅទិញ។

Ta Keuy! He was older than my father. He made Angkuoch for sale. When I went to buy them from him at that time, he had not passed away yet. But now, he has passed away. After that, no one made Angkuoch any more. Nowadays, only my father makes it. Actually there were people who kept making it, but they stopped too because they got other jobs. Then, we could not sell much because the buyers were just foreigners. As we could not sell much, we decided to stop. Also, I stopped going to buy them [to on-sell].

ព្រោះណាមួយ ខ្ញុំត្រូវទៅធ្វើការ។ ពេលនេះ ខ្ញុំឈប់លក់ហើយ។ [សើច...!]
Another reason is that I have to go to work. Now, I have stopped selling them. [Laughs...!]

[12:23]

*ពេលដែលបងទៅទិញ តើបងដែលជួបតាគើយដោយផ្ទាល់ដែរឬទេ?
When you went to buy Angkuoch, did you meet him [Ta Keuy] in person?*

ខ្ញុំធ្លាប់ជួបគាត់ ពេលដែលខ្ញុំទៅទិញ(អង្កួច)។ ខ្ញុំបានជួបគាត់ជាច្រើនដង។ គាត់បានប្រាប់ខ្ញុំអំពីអង្កួច ហើយគាត់ក៏មានអង្កួចដែកដែរ។ តែគ្មាននរណាចាប់អារម្មណ៍នឹងធ្វើទេ។ អង្កួចដែកខ្មែរយើងក៏មានច្រើន។
I met him when I went to buy [the Angkuoch]. I met him many times. He told me that he also had one Angkuoch Daek, but no one was interested to make it. Cambodians have a lot of Angkuoch Daek.

[12:52]

*តើបងទៅជួបគាត់តាំងពីបងមានអាយុប៉ុន្មានដែរ? ទៅជួប ឬទៅទិញអង្កួចពីគាត់!
How old you were you when you met him [Ta Keuy]? Met or bought Angkuoch from him?*

តាំងពីពេលដែលខ្ញុំនៅតូចៗ! ខ្ញុំទៅទិញអង្កួចពីគាត់តាំងពីខ្ញុំនៅតូច។ ប្រហែលជាយូរហើយ!
When I was very young. I went to buy Angkuoch from him since I was very young. It was a long time ago already.

[13:11]

អម្បាញ់មិញ បងនិយាយថា តាគើយមានអង្កួចដែកដែរ។ តើបងធ្លាប់ឃើញវាដែរឬទេ?

Just now you told me that Ta Keuy also had one Angkuoch [Daek]. Did you see it?

ខ្ញុំធ្លាប់ឃើញ។
I did.

តើបងស្គាល់អង្គចប៉ុន្មានប្រភេទ?
How many types of Angkuoch do you know?

ខ្ញុំស្គាល់ច្រើនដែរ។
I know many types of Angkuoch.

ដូចជាអ្វីខ្លះ?
Such as?

អង្គចដែក អង្គចទាញខ្សែ អង្គចត្រង់ អង្គចមូល! ហើយមានអង្គចមូលម្យ៉ាងនោះ ក៏ធ្វើអំពីដែក ហើយអង្គចដែកម្យ៉ាងទៀតមានលក្ខណៈត្រង់! វាខុសគ្នា វាមានរាងមូល និងត្រង់។
Iron Angkuoch, string Angkuoch, straight Angkuoch made from iron and round Angkuoch made from iron! There is a type of Angkuoch that is round and made from iron. Another type of Angkuoch is straight which is also made from iron. It is different. It is round and straight.

អញ្ចឹងមានអង្គចមូល និងអង្គច...?
So straight Angkuoch made from iron, round Angkuoch made from iron and... ?

អង្គចមូល អង្គចត្រង់ អង្គចទាញខ្សែ! ការលេងអង្គចខ្សែ អ្នកលេងត្រូវចងជាប់នឹងដៃ។ ពេលដែលជាប់ បន្ទាប់មកអ្នកលេងត្រូវរលាស់ដៃដែលមានខ្សែ។ អង្គចនោះក៏ធ្វើពីឫស្សីដែរ។
String Angkuoch - straight Angkuoch and string Angkuoch! If people want to play string Angkuoch, the player has to tie the string around a finger. When it is tied, the player has to vibrate the finger that has the string. The body of that Angkuoch is also made from bamboo.

ប៉ុន្តែបងមិនប្រើមាត់ទេឬ?
Don't you use your mouth?

អត់ទេ! ខ្ញុំត្រូវដាក់អង្គចនឹងមាត់ ហើយចងខ្សែនឹងដៃ។ វាមិនមែនផ្ទុករបៀបនេះទេ។ ខ្ញុំត្រូវចងខ្សែឱ្យជាប់របៀបនេះ។ ខ្ញុំត្រូវចងខ្សែឱ្យជាប់នឹងដៃ និងត្រូវរលាស់។
No! I have to place the Angkuoch on my lips and tie the string around my finger. We cannot play it like this. I have to tie it firm, like this. I have to tie it firm and move it.

[14:25]

តើអង្គចខ្សែនោះធ្វើដោយអ្នកសៀមរាបដែរឬយ៉ាងណា?
Was that string Angkuoch made by people from Siem Reap?

ខ្ញុំមិនដឹងថាប្រជាជនខេត្តណាជាអ្នកធ្វើទេ តែខ្ញុំឃើញគេយកមកបង្ហាញឱ្យខ្ញុំឃើញដែរ។
I do not know, but there was a man brought it to show me.

[14:36]

តើអ្នកណាដែលយកអង្គចនោះមកបង្ហាញបង?

Who brought it to show you?

វាប្តូរដែរហើយ! ប្រហែលជាជនជាតិខ្មែរទេដែលបានយកមក! គាត់ជាមនុស្សចាស់។
It was a long time ago now. Maybe he was a Cambodian man. He was an old man.

យូរប៉ុន្មាន?

Long time ago already?

យូរហើយ! តែពេលនេះ ខ្ញុំមិនដែលឃើញគាត់យកមកបង្ហាញទៀតផង។
It was a long time ago. But I never saw him bring it to me again.

អញ្ចឹងមានអង្កួតខ្សែ អង្កួតត្រង់ អង្កួតដែក និងអង្កួតឫស្សី! ដូច្នោះ អង្កួតមានបួនប្រភេទ។
So string Angkuoch, straight Angkuoch, iron Angkuoch and bamboo Angkuoch. It has four types.

[15:11]

បងដែលសាកល្បងលេងអង្កួតខ្សែនោះដែរឬទេ?
Have you ever tried playing string Angkuoch?

គាត់បានឱ្យខ្ញុំសាកដែរ។ ខ្ញុំបានសាក។
He [an older male tourist] asked me to try. I tried.

សម្លេងរបស់វាយ៉ាងម៉េចដែរ?
How did it sound?

សម្លេងរបស់វាលីមិនសូវវែងទេ! វាលីស្ងួតខ្លីៗ! [និយាយដដែលម្តងទៀត៖
សម្លេងរបស់វាលីមិនសូវវែងទេ! វាលីស្ងួតខ្លីៗ!]
It could not make a long sound. Its sound was short. [Answer repeated: It could not make a long sound. Its sound was short.]

ចុះចំណែកអង្កួតដែកត្រង់វិញ?
How about straight Angkuoch made from iron?

អង្កួតដែកត្រង់មានសម្លេងខ្លាំង។ ពេលដែលផ្ទាត់ វាមានសម្លេងលីក្រលួច
និងវាមានសម្លេងលីឆ្ងាយ។
Straight Angkuoch made from iron produced a louder sound. When I played it, its sound was very resonant.

[15:41]

មានន័យថា វាមានសម្លេងលីខ្លាំងឆ្ងាយ?
That means it could produce a good sound?

បាទ! វាមានសម្លេងលីខ្លាំងឆ្ងាយ។
Yes! Its sound was very resonant.

[15:48]

តើបងឃើញវាកាំងពីបងនៅតូចៗ ឬក៏ធំហើយ?
Did you see it when you were young? Or when you were older?

កាលពីតូចៗ ខ្ញុំអត់បានឃើញទេ។ ខ្ញុំឃើញនៅពេលដែលខ្ញុំធំក្តីសមដែរហើយ។
ដោយសារតែគេល្ងីថា ខ្ញុំមានលក់អង្កួតនៅតាមប្រាសាទ

ពួកម៉ាករបស់អីម៉ាកនោះក៏បានបង្ហាញ ហើយគាត់ថា គាត់ចង់ជួបខ្ញុំ។
គាត់ក៏មកជួបខ្ញុំតាមការប្រាប់។ គាត់មកលេង និងសួរនាំ។

When I was young, I did not see it. I saw it when I was more grown up. At that time I was well-known for selling Angkuoch at the temple, and a man showed up and told me that he wanted to meet me. He came to meet me. He came to visit and asked me questions.

[16:17]

ភាគច្រើន តើអ្នកណាខ្លះដែលបានមកជួបបងពេលដែលបងនៅលក់?
ខ្ញុំលឺថាមានអ្នកធ្វើអង្គចម្រុះចង់ជួបបង។ តើពិតមែនឬអត់?

Who came to meet you when you were an Angkuoch seller? I heard that there were a lot of people wanted to meet you. Is that true?

ភាគច្រើន ជនជាតិអឺរ៉ុប! ជនជាតិគេផ្សេង! ជនជាតិគេផ្សេងដែលចង់មក
ពួកម៉ាកគេក៏ប្រាប់តៗគ្នា ហើយគេក៏មកជួប។ គាត់មកជួប និងសួរនាំពីរបៀបធ្វើ។
Most of them were European. Foreigners! Foreigners who came to meet me, who had been told about me by their friends. They came to meet me and asked about the making techniques.

[16:56]

តើគេមានសុំឱ្យបងលេងឱ្យគេស្តាប់ឬទេ?
Did they ask you to play as well?

គេឱ្យខ្ញុំលេងតិចៗសាកមើល។ សម្លេងខុសគ្នាបែបណា? គេក៏ផ្លាស់ដែរ។ រួចគេក៏ដូរគ្នា
ផ្លាស់ទៅវិញ ទៅមក! ខ្ញុំផ្លាស់របស់គេ ហើយគេក៏ផ្លាស់របស់ខ្ញុំ។
I played for them. We wanted to know how different the sound was. Then they played for me too. Then we exchanged our playing technique. They played my Angkuoch and I played theirs.

[17:17]

បងយល់យ៉ាងណាអំពីអង្គចម្រុះរបស់គេ? តើវាមានសម្លេងដូចគ្នាឬអត់?
What did you think about their Angkuoch? Did it sound the same?

សម្លេងខុសគ្នា! សម្លេងរបស់វាមិនដូចគ្នាទេ!
The sound was different! Its sound was not the same.

តើសម្លេងអង្គចម្រុះរបស់បងមានលក្ខណៈបែបណា?
ហើយអង្គចម្រុះរបស់គេមានលក្ខណៈបែបណាដែរ?
How did their Angkuoch sound? And how did it look?

[សើច...!] អង្គចម្រុះរបស់គេមានសម្លេងស្រួយ សម្លេងរបស់អង្គចម្រុះខ្ញុំលឺខ្លាំង។ វាខុសៗគ្នា។
វាមិនដូចគ្នាទេ។
[Laughs...!] Their Angkuoch sounded so resonant but my Angkuoch is louder. It was different. Not the same!

តើបងមានអារម្មណ៍ចម្លែកដែរឬទេ ពេលដែលគេក៏មាន ហើយបងក៏មាន?
Were you surprised when you learned that foreigners also have Angkuoch?

ចម្លែកៗ!
Interesting!

[17:54]

តើបងលក់នៅតែប្រាសាទតាព្រហ្ម? ឬក៏បងលក់នៅកន្លែងផ្សេងទៀតដែរ?
Did you sell only at Ta Prohm temple? Or did you sell at other places?

អត់ទេ! ខ្ញុំលក់នៅប្រាសាទតាព្រហ្ម ហើយពេលដែលខ្ញុំសម្រាកមកហូបបាយ ហើយគេរកខ្ញុំនៅប្រាសាទតាព្រហ្មមិនឃើញ គេមករកខ្ញុំនៅផ្ទះ។ ភាគច្រើន ពេលដែលគេរកខ្ញុំមិនឃើញ គេមករកខ្ញុំនៅផ្ទះ។

No! I sold Angkuoch at Ta Prohm temple. When I took a lunch break and they [the buyers] could not find me at Ta Prohm temple, they came to see me at home. Most of the time, they came to find me at home when they could not find me at the temple.

គេមកចង់ជួប។ អ្នកខ្លះមកដោយសារដឹងថា ឪពុកខ្ញុំចេះធ្វើអង្កាច។ ដូចនេះ គេក៏មកចង់ឃើញ។ ពេលដែលគេចង់ឃើញពួកខ្ញុំធ្វើ គេក៏មកជួបដល់ផ្ទះ។

They came to meet me at home. Some of them came because they knew that my father was an Angkuoch maker. Therefore, they wanted to see. When they wanted to see us making it, they came to meet us at home.

ចុះបងដែលលក់នៅនឹងផ្ទះនេះដែរអត់? តើបងដែលធ្លាប់លេងឱ្យគេមើលដែរឬទេ?
Did you also sell at your home? Did you show them how to play?

ពេលដែលគេរកខ្ញុំនៅនឹងប្រាសាទមិនឃើញ គេក៏មកចាំខ្ញុំនៅផ្ទះ។ ខ្ញុំក៏មកផ្ទះ និងលេងអង្កាចឱ្យគេស្តាប់។ ពេលដែលគេស្តាប់រួច គេក៏ទិញ។ ថ្ងៃខ្លះ គេទិញច្រើន។ ថ្ងៃខ្លះ គេទិញតិច។ បើគេទិញច្រើន គេទិញសម្រាប់យកទៅប្រទេសគេវិញ។

When they could not find me at the temple, they came to wait for me at my house. Then I came home and played Angkuoch for them. After they listened, they bought it. They sometimes bought many and sometimes just a few. If they bought a lot, I knew that they bought it for on-selling in their country.

[18:51]

ភាគច្រើន តើជនជាតិអ្វីដែលទិញអង្កាចពីបង?
What nationality liked to buy Angkuoch from you?

ភាគច្រើនជនជាតិ អាមេរិកាំង! ខ្ញុំមិនសួរបានសួរនាំថាគេជនជាតិអ្វីទេ។
Most of them were American. I did not really ask about nationalities.

ភាគច្រើន គេប្រាប់បងថា គេទិញទៅធ្វើអ្វីទេ?
Did they ever tell you what they bought for?

អ្នកខ្លះយកទៅឱ្យក្មេងៗ កុមារកំព្រា ហើយអ្នកខ្លះប្រាប់ថា គេទិញយកទៅលក់បន្ត។ គេទិញយកទៅលក់បន្តឱ្យគ្នាគេ។ អ្នកខ្លះទិញសម្រាប់មិត្តភក្តិរបស់គេឱ្យស្គាល់។ ដោយសាររបស់យើងមានឬស្សីដែរ ហើយគេមានតែអង្កាចដែក ដូចនេះទើបគេទិញពីខ្ញុំទៅឱ្យមិត្តភក្តិរបស់គេ។

Some bought it to donate to children, orphans, and some told me that they bought it for selling again. They would sell them on to their friends. Some of my customers bought it for their friends. Since I had bamboo Angkuoch and they had only iron Angkuoch, they bought it for their friends.

[19:47]

បើតាមបទពិសោធន៍របស់បង តើភ្ញៀវណាខ្លះដែលបានបង្ហាញអង្កាចឱ្យបងមើល?
Based on your experience, how many customers showed you their Angkuoch?

ភាគច្រើនជនជាតិអូស្ត្រាលី! ពួកគាត់មានច្រើន។ គាត់មានឧបករណ៍បង្ហាញច្រើន។
ហើយក៏មានជនជាតិឥណ្ឌា! ពួកគាត់ក៏មានច្រើនដែរ។
ប្រទេសទាំងនេះភាគច្រើនធ្វើឧបករណ៍ពីដែក។
ហើយជនជាតិលាវមានទាំងអង្កួចដែក និងអង្កួចឫស្សី។ នេះសម្រាប់ជនជាតិលាវ។
Australians - they had a lot! They had many instruments to show me. Indians
too! They also had a lot. These two countries always made the instruments
from iron. However, Laos has both iron and bamboo Angkuoch. That is
Laotian.

[20:36]

ដូចគ្នា ឬខុសគ្នា?

Are they [the Laotian instruments] the same or different?

ខុសគ្នា! វាមានច្រើនប្រភេទ។ គេមានដែក។ គេមិនធ្វើឫស្សីក្នុងដូចខ្មែរទេ។
គេប្រើឫស្សីធំ។ ឧបករណ៍ដែលជនជាតិលាវបានបង្ហាញនោះ មានលក្ខណៈធំ។ ធំខ្លាំង!
Different! They have many types. They have iron ones too. The bamboo ones
they don't make like Cambodians. They use big bamboo. The instrument that a
Laotian man showed me was very big! Very big!

ធំប៉ុណ្ណា?

How big?

ធំ! ធំខ្លាំង!
Big! Very big!

គាត់យកមកបង្ហាញ និងផ្លាស់ឱ្យខ្ញុំមើល។ ហើយគាត់ឱ្យខ្ញុំផ្លាស់សាកមើលរបស់គេដែរ។
He showed and played for me. And I also asked him if I could try.

បើនិយាយពីរបៀបលេង តើលេងដូចគ្នា ឬខុសគ្នា?

Did you play with the same technique?

វាស្រដៀងគ្នា។ ស្រដៀងៗ! មិនសូវដូចគ្នាទេ!
It was similar. Similar! Not completely the same!

[21:19]

នៅពេលដែលរបស់គេធំជាង តើវាពិបាកលេងដែរឬទេ?

ហើយសម្លេងរបស់វាពិបាកជាងដែរឬអត់?

Since it was bigger than yours, was it difficult to play? And how was its sound?

អង្កួចគេលឺសូរស្តាប់ៗ។ វាលឺស្តាប់ៗ និងលឺខ្លីៗ។ វាផ្លាស់លឺសម្លេង «ពីប! ពីប!»។ វាខុសគ្នា។
It did not sound good. It sounded not nice and short. It sounded like, 'Pib!
Pib!'. It was different.

[21:43]

ខ្ញុំចង់បង្ហាញរូបមួយដល់បង ហើយខ្ញុំចង់ដឹងថា បងយល់យ៉ាងណាចំពោះរូបនោះ?

I want to show you a picture and I would like to know your thoughts about it.

[សើច...!]
[Laughs...!]

នេះជាអង្កួចដែរ ប៉ុន្តែវាត្រូវបានគេយកទៅដាក់នៅ សារៈមន្ទីរនៃចក្រភពអង់គ្លេស
ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៦៦។ គេយកអង្កួចនេះពីខ្មែរទៅ។ អញ្ចឹង តើបងគិតយ៉ាងណាចំពោះរូបនេះ?

This is an Angkuoch that was brought to keep at the British Museum in around 1966. They took this Angkuoch from Cambodia. So what do you think about this picture?

វាដូចគ្នា។ ខ្ញុំគិតថា វាដូចគ្នា។ វាមិនខុសគ្នាទេ។ ខ្ញុំគិតថាអស្ចារ្យ។
It is the same. I think it is the same. It is no different. I think it is great.

[22:19]

គេប្រហែលជាយកអង្កួតនេះពីខេត្តសៀមរាប។ តើបងគិតថា

អ្នកណាដែលអាចធ្វើអង្កួតក្នុងពេលនោះបាន?
They might have taken this Angkuoch from Siem Reap province. Who could do this in that period?

ពេលនោះប្រហែលជា...តា។ យូរហើយ! ប្រហែលជាជីដូន ឬជីតារបស់ខ្មែរពីមុនដែលធ្វើ!
បន្ទាប់មក គេក៏យកទៅ។

At that time, perhaps ... grandpa. It was a long time ago. Perhaps it was made by a Cambodian ancestor. Then they took it.

មិនមែនខ្សែស្រឡាយតាម្នាក់ដែលបងទៅទិញទេ? អាចជាតាត័រទេ?
Could it be made by a relative of the grandpa [Ta Keuy] you used to buy Angkuoch from? Would it be possible?

ខ្ញុំមិនសូវដឹងដែរ តែប្រហែលអាចជាតាត័រ។ ព្រោះខ្ញុំមិនបានដឹង! ខ្ញុំថាដូចគ្នា។
វាមិនខុសគ្នាទេ។

I am not so sure, but it was possibly made by him. I do not know. I see that it is the same. It is no different.

តើអង្កួតនេះមានពណ៌ផ្សេងគ្នា?
But it has a different colour?

វាមានពណ៌ផ្សេងគ្នា ដោយសារវាមានអាយុកាលយូរ។ កាលណាទុកវាយូរ វាប្រែពណ៌។
វាប្រែពណ៌ទៅជាពណ៌ក្រហម។ ឬមួយ គេយកវាទៅហាលថ្ងៃ ទើបវាប្រែពណ៌។
វាប្រែពណ៌ទៅជាពណ៌ក្រហម។ ឬពេលដែលកាន់វាយូរៗទៅ វាក៏ប្រែពណ៌ដែរ។
វាអាចទៅជាពណ៌ខ្មៅ ឬក្រហម ដោយសារការកាន់។ វាមិនប្រែទៅជាខ្មៅខ្លាំងទេ
តែវាប្រែពណ៌ទៅជាក្រហម ក្រមៅៗ។

It has a different colour because it is old. When we keep it for a long time, it changes colour. It becomes red. Or, if they dried it, that could change the colour too. It changed to be red. Or when you hold it for a very long time, it could change colour as well. It can become smoother, darker and red. It will not become very dark but it could be dark red.

ចុះទំហំរូបរាង? ដូចអង្កួតបងពេលនេះទេ?
How about its shape? Is it the same as your Angkuoch?

ដូចគ្នា! វាមិនមានខុសគ្នាផង! វាដូចគ្នា។
Yes, the same. It is no different. It is the same.

[សើច...!] អរគុណ!
[Laughs...!] Thank you!

[24:04-END]